

KEMENESALJA

VEGYES TARTALMŰ FÜGGETLEN LAP

Megjelen minden vasárnap reggel.

Előfizetés ára: Egész évre 8 korona, Hétvége 4 korona, negyedévre 2 korona. Evves szám ára darabonként 20 fillér.

Feloldó szerkesztő:

DINKORVNY HÁNDOR

Szerkesztő és kiadóhivatal:

Dinkorvny Házak könyvnyomdája Czellődmők: Ide intézendő a szerkesztőre és a kiadóhivatalra vonatkozó levelek és mindennemű pénzügyi iratok.

Jéggyárat Czellődmőknek!

A háború okozta súlyos viszonyok közt ma már ugyszólván mindnyájan a fölött elmélkedünk, miként lehetne a bajokon segíteni s mint tudnánk rátalálni egy olyan kivezető útra, melyen át az emberiség gazdasági és egészségügyi szempontból a szabadabb lélekzet-fétel és megkönnyebbülés terejére térhetne.

Minden gondolat, minden eszme rejt magában valami üdvös és egészséges ujtást, de míg az egyik a most uralkodó állapotok mellett probléma marad, a másik észben megvalósítható, addig születnek olyan ideák is, melyek már csak a technikai kivitelre várnak.

Mint ilyen említjük fel a jéggyár

képez nálunk sem novumot, de soba aktuálisabb nem volt, mint most és éppen jókor került felszínre.

Nem vonható kétségbe, hogy még mindig vannak közöttünk olyanok, akik bizonyos egykedvűséggel fogadnak minden ily irányú mozgalmat. Ha azonban figyelembe vesszük azt, hogy az indifferenzizmus rendszerint pozitív állásfoglalásba megy át akkor, ha bevégzett ténnyel találja szemben magát, nem eshetnek csüggedésbe azok, akik előre át tudják érezni az eszme messze kiható jelentőségét és fontosságát. Ennél fogva tehát ők nyugodt lelkiismerettel folytathatják a közös érdekében megkezdett munkájukat.

Többek kedvéért rá kell mutatnunk arra, hogy mily hátrányok és bajok származhatnak az idei enyhe tél nyomán, midőn most a jégvermek üresen állanak.

Élelmi szereink elviselhetetlen drágasága mellett ki vagyunk téve annak, hogy mindaz, amit talán utolsó filléreinken szereztünk meg magunknak és családunk számára, egy bekövetkezendő rekkenő nyár folyamán több ízben elromlik és élvezhetetlenné válik csak azért, mert nem helyezhettük el egyik napról a másikra hideg helyen. Azt pedig mindnyájan tudjuk, hogy fontosabb élelmi cikkeknek, mint a tej, hus stb. beható gondozás mellett nem nélkülözheti a hideget akkor, midőn azoknak csak pár órai eltartásáról is van szó. Mily nagy károk állhatnak elő ilyenkor azért, mert a jégmizéria elhárítása ellen kellő időben intézkedést

nem tettünk. S nem-e hasonló az eset az italfogyasztás terén s egyáltalán szolgálhatja-e célját valamely hűsítő folyadék, ha azt melegen kapjuk? Egyesek talán most még felületesen vélekednek a beálló eshetőségekkel szemben, de annak idején keserves tapasztalatok birtokába juthatnak. Ennek minden áron elejét kell vennünk s nem engedhetők meg, hogy a nemtörődömség szülte bajok reánk zuduljanak.

A közegészség fenntartása és a felette való éber ügyelet képezi minden államnak legfőbb feladatát. Ezt megköveteli a kultúra és humanus érzés, melynek célja még a nyomorék és torzszülöttek megmentése is az élet számára. Ez az intentio nemesnek mondható akkor is, ha szórányosan egyes

inkább magasabb akkor, mikor egy pusztító és romboló járványnak állja útját a hatóság és az orvosi tudomány. Hogy pedig a jégnek mint gyógyszernek ilyenkor mily fontos szerep jut, külön hangsúlyoznunk felesleges. Nem kell azt hinnünk, hogy most, mikor ugyanis százezrek élete felett tör pálcát az irgalmatlan végzet, olcsó az ember-élet; sőt minden igyekezetünk latbavetésével oda kell hatnunk, hogy mentendő, aki menthető. Utóvégre a hazáért hősiég elvérzettek helyébe kell, hogy új generációról való gondoskodás történjék, ez a kötelesség pedig a megmaradottakra hárulnik. Egy nemzet erőssége nemcsak fiai erejében, hanem számában is rejlik. Tulajdonképpen tehát a jég hiánya egyik nélkülözhetetlen gyógyító eszközünk hiányát is jelenti s ha egy község vagy város ezzel a szerrel egy év leforgása alatt csak egy ember életét menti is meg, általa sok tízezer emberl adunk a hazának.

Feltéve azt, hogy most már a jég fontos és nélkülözhetetlen voltáról mindenkit sikerült meggyőznünk, még mindig akadhatnak eltérő vélemények annak beszerzési módját és célszerűségét illetőleg.

Nem vonható kétségbe, hogy egyesek, akiknek üzletével kapcsolatban nélkülözhetetlen a nyári hónapokban a jég, nem teszik meg beszerzésére már most a kellő intézkedést, azt azonban szem előtt kell tartanunk, hogy az ily műjégnek mennyisége oly minimális lesz, hogy csak kevesen és korlátoltan vehetik igénybe. És mi lesz

ennek a következménye? Egy olyan állapot, amely eddig csak fogalom volt és amely — előre látható — alkalmat nyújt egy újabb uzsorára, a jéguzsorára.

Ha a most érkező nyári hónapokon mégis sikerülne valamiképpen és különösebb megrázkódtatás nélkül általábanunk, még mindig kérdéssé válhatik, vajjon a jövőben, mikor a tél természetes jeget termel számunkra, volna-e értelme egy műjéggyár fenntartásának és az reális vállalatnak bizonyulna-e.

Úgy a válasz, mint az indokolás igen egyszerű.

Az egyszersmindenkorra való tőkebefektetés és az üzemműködés minimálisan csekély, a vállalat tehát abban a helyzetben lehet, hogy gyártmányát is

üzletfeleinek s e mellett mi fogyasztók bizonyosak lehetünk a felől is, hogy tiszta, kristályjeget kapunk, nem pedig holmi egészségtelen s talán állati hulláktól fertőzött mocsárjeget. Gyakori az az eset, midőn a hűtőkészülékek helyezett edényünk tartalmát véletlenül szaporítja a felolvadott jég leve, ez esetben sem undorító, sem pedig inoficiáló miazmák nem fognak ártani egészségünknek.

Mindezek a szempontok irányadók lehetnek a terv kivitelénél, de az a körülmény is, hogy a műjég hasznos volta és célszerűsége folytán mindenütt bevált, ahol gyártották, nekünk se lehet okunk aggodalmakat táplálni a siker elmaradása miatt.

Takách Márton főszolgabíróknak és dr. Pletnits Ferencnek a műjéggyár létesítése körüli fáradozásait tehát a legteljesebb mértékben üdvönsök és hasznosnak találjuk s majdan úgy a vállalat részvényesei, mint a fogyasztók nekik fognak adózni elismerésükkel s az ő érdemüknek fogják betudni azt, hogy városunk egy ilyen, a közös előmozdítását célzó gyári iparvállalattal gazdagodott.

Cs. Gy.

A háborus pótlékot nem lehet lefogadni. A Hivatalos Jap április 12-ik száma rendeletét közöl, hogy a közszolgálatban vagy maganalkalmazásban lévő egyének járandóságának azt a részét, amelyet a háború következtében a reudas járandóságokon felül bármely elvezetés alatt élveznek, semmi körülmények között nem lehet végrehajtás alá venni.

A háborus segélyek.

A czelldömölki város-haza körül az elmúlt héten sötét ruhába öltözött szomorú asszonyok és törődött paraszti forma férfiak tömegei csoportosultak. Mindenik külön és külön a világháború súlyos terheit hordozza vállain. A nagy embermozgás elragadott tőlük egy értéket hosszú időre, dolgos munkás kezét, szerető, gyámoltól támaszt, akinek hiánya nemcsak a szívüket tölti meg fájdalommal, hanem gazdasági helyzetükre nézve is súlyos sőt néha elviselhetetlen csapást jelent. Az állam, amely szülői odaadással öli át minden polgárát különösen most, mikor azok a kis portákból harctérre hívott egyszerű emberek legendás hőstettek virágait fonták koszoruba, minden tőlük telhető áldozatkészséggel a rendkívüli törvények, kivételes rendelkezéseinek egész legiójával és anyagi erőképeisége teljességével támogatja azoknak az anyagi helyzetét, akiket a világháború megfosztott a családfőtől, vagy a serény buzgósággal és fiatalos erővel dolgozó munkáskézétől. Azok a sok milliók, amelyeket a hadbavonultak hozzátartozói élveznek az állami gondoskodás értékpénztárából, módot nyújtanak arra, hogy hőseinknek hátrahagyott és a kis portákon várakozó családtagjai ne merüljenek a nyomor

abba a létminimumba, amely fentartásukhoz szükséges.

Ennek a háborús állami támogatásnak azonban csupán a segélyezés keretében szabad maradni és a léteért küzdő Magyarország a közvagyonból semmit sem juttathat olyanok számára, akiknek anyagi helyzete ezt a támogatást nélkülözhetetlenné nem teszi. A háborús segéllyel való visszaélés a mai nehéz viszonyok között, amikor a minket és a nagy szövetségesünket megfogtani törekvő ellenség a legvadabb erőfeszítéssel éppen gazdasági gyengültségünkre törekszik, amikor a minden ténen való takarékság erkölcsi kötelesség, szinte hazaárulásnak nevezhető. Ezért tehát a legszigoribban kell örködnünk a felett, hogy az államsegély ne a proletárok számát növelje, és a lakosság ne várja ölbe tett kézzel kizárólag ettől a segélytől egzisztenciáját, hanem fentartásán a maga dolgozni képes energiájával és buzgalmával munkálkodva törekedjék arra, hogy ez a háborús segély, amelynek igazi rendelkezése és célja a gyámoltalanok és a teljes nihil habensek átkarolása, ne jusson arra rá nem szorulók kezébe. Országszerte egész sorozatát találjuk a háborús segéllyel való könnyelmű és lelkiismeretlen pazarlásnak és ez a bűnlajstrom indította a Kormányt arra, hogy a legfüggelenebb és legmegbízhatóbb közigazgatási és pénzügyi szervezetekhez tartozó tagokból álló bizottságokkal vétesse revizió alá a segélyezettek anyagi helyzetét és törölje ki a

lajstromból azok nevet, akiknek gazdasági helyzete a hiányzó munkáskéz dacára segély nélkül is elég szilárd alapon áll.

A sok sötét ruhás asszony könnye, a törődött paraszti emberek keserű panaszkodása mindnyájunk szívébe markol, hiszen ez a világháború, amelynek legragyogóbb magyar lapját éppen a kis fehér házikók és az apró parcellák mellől elszólitott magyar földmives közvetlen alkotják, az érzetünket egészen közel hozta a faluk emberéhez. Hiszen azok a gunyos szavú gögös városi emberek az ő metropolisus kulturónérzetükkel szinte leborultak a magyar paraszti hűsége, megbízhatósága és délceg őseréje előtt, de ez a szeretet nem engedheti meg azt, hogy a háborús segély számtalan koronákban hulljon minden portára csupán azon a címen, hogy a haza egy családtagot a frontra szólitott. A magyar ember nem is kívánhatja azt, hogy mikor a legszentebb ideálnak a hazaszeretetének oltárára rakja áldozatait, amikor éppen annak a földnek a léteért és fennmaradásáért hozza meg a legmagaszosabb véráldozatot, ennek az ezeréves államiságnak gazdasági létalapja rendüljön meg a könnyelmű és indokolatlan pénzpazarlások miatt. Mindnyájunknak harcolnunk kell a magyar házakban, ahonnan hiány-

kája pótolja tőlük telhetőleg azt az erős kezet, amely most a kardot forgatja, ha azonban gyenge hozzá és ha nincs anyagi és erkölcsi támasza ahhoz, hogy viselje az életert, akkor a magyar haza egész ölelő bensőséggel áll helyt érte és megmenti őt a romlástól. Ez a háborús segélyezés morálja és az indoka, de nyereszkedő kufárok és honye lelkiismeretlen félemberek számára ne jusson abból egy fillér sem. B.

Elnéznék . . .

Elnéznék én sokáig,
Tán a hajnal hasadtáig,
Akkor aztán újra kezdve
A setétlő éjszakáig . . .

Szólnék is hozzád szívesen,
De hát mégis, tudja Isten:
Ha tégedet én meglátalak,
Híjján, vagyok bátorságnak.

Elbűvöl két szemed lángja,
Fejed díszes koronája;
A hangod, mint ezer hárfa,
Alakodnak kecses bája.

Ne fuss el hát úgy előlem
Kedves lányka szóljal vélem!
Mert jól tudom, drága szíved
Mégis, mégis engem szeret.

Troubadour.

Levelezéseinkből

Használjunk hadi-segély bélyegeket!

Könyvet a harctérrel!

Minél tovább tart a háború, annál sürűbben hallható a harctéren levő katonák kérés szava, hogy küldjünk nekik olvasni valót a lövészárokból. A könyv a legjobb eszköz arra, hogy összeköttest teremtsen a messze idegenben táborozó katonára és szülőföldje között. A katonai parancsnokságok ismételtlen megállapították, hogy az olvasás feltűnően jó hatással van a magyar csapatok szellemére, mert a pozíciós harc egyliangúsága közepelt is mégvédjüket a fásultságtól és fokozza lelki erejüket.

Mivel a csapatok eddig csak szórványosan és rendszertelenül tudtak magyar könyvekhez jutni, az országos Hadsegélyező Bizottság és a Vörös kereszt egylet közös mozgalmat indítanak oly célból, hogy az ellenség előtt álló magyar katonákat rendszeresen ellássák olvasmányokkal.

Tisztelettel kérjük a vidéki magyar sajtót és a művelt olvasó közönséget, amely a háború folyamán már annyit megkapó jelét adta egyszerű áldozatkészségének, hogy támogasson minket hazafias, emberbaráti és kulturális szempontból egyesült fontos vállalkozásunkban. A közös nagy cél érdekében szükséges van erre az újabb áldozatra is.

Használjunk hadi-segély bélyegeket! Könyv, füzetek és képes újságok, amelyek régóta érintetlenül és haszontelkűl hevernek a polcokon és amelyek valódi kincsé lesznek, ha a harctéren levő katonák kezébe kerülnek.

Tisztelettel és hazafias bizalommal kérjük Magyarországot nemes érzésű hölgyeit és lelkes tanuló ifjait, hogy gyűjtsék össze otthon és ismerőseik körében az ilyen nyomtatványokat és ajánlják a harcoló katonáknak.

A nagylelkű adományokat a Szereteladomány osztály Budapest, V., Lépőt körút 1. szám veszi át és továbbítja az ellenség előtt álló csapatoknak. A kir. posta díjmentesen szállítja a küldeményeket, ha a csomagra hárjuk, hogy Szereteladomány a harctéren levő katonáknak, portómentes.

Amit erre a célra áldozunk azt Magyarország fegyverben álló ifjúságának adjuk, a nemzet virágának, amely csodálatos áldozatkészséggel védi meg hazáját és mindannyiunk életét és vagyonát.

Az Országos Hadsegélyező Bizottság és a Magyar Szent Korona Országainak Vöröskereszt Egylete megbízásából:
Herczeg Ferenc.

Könyv és nyomtatvány-adományokat, esetleg ezen célra pénzt Hollósi Rupert apát, a Czelldömölki-Vöröskereszt Fiókegylet elnöke is elfogad és ezeket a Hadsegélyező Bizottság címére elküldi.

Háborús képek.

I.

Ütközet után. Az ellenség két napos pergőtté megszűnt. A futóárkokból viszik hátrafelé a halottakat eltemetni. A sebesültek még ott sáhajóznak, nyögnek, rájuk csak később kerül a sor. Először most folyik az adalati üvöltéssel a kéztusa. Dolgoznak a szurotyok, tempa zuhanással sújt a puskatus, a fogak vad mohósággal mélyednek a birkózók husába, Dante poklálág méltó jelenetek játszódnak le a félig beomlott lövészárkokban. A hősök, utolsóit behelve hazagöndölnak: vajjon mit csüalóak most itthon?

II.

A kis város félig kihalt. A tejesztó bolt előtt elállják a járdát az asszonyok, kis leányok, rongyos, meztelbás kis fiúcskák s kezükben szorongatván a piros jegyeket, várják míg kinyitják a boltajtót, hogy kis kannájukban hazavihessék a tejeskét otthon várakozó kis gyermekeiknek, testvéreiknek. Nyugodtan, türelmesen várnak. Sebesült, lábbadozó katonák baktatnak haza a barakba s kopottan, szomorúan beszélgetnek. Öreg munkás megy a feleségével s halkán, kétségbeesetten konstatálják, hogy a napi keresmény kenyérré sem elég. Leszáll az est, kihálnak egészen a csendes utcák.

Kigyulnak a villanylámpák. Fényes társaság gyülekezik a leher asztalok körül. Ragyognak az arcok a vidámságtól. Szellemes tréfák, kacér pillantások. Bő vacsora után keringnek a habzó borral, pezsgővel telt poharak. A cigány-huzza érzékcsiklandoztán a tűzes nótákat. Gazdag urak mulatnak úri módon, repül a kékhasú bankó. A háborúról nem beszél senki. Csak reggel, amikor érynyed idegekkel fehér ágya párnájába temet-

gondolja nemelyik: — valóban, a háború nélkül ez a jó mulatság nem esett volna meg.

Mantius.

H I R E K.

Személyi hír. Franciscs Norbert bakonyban apát több napi tartózkodásra szerdán Czellödömlökre érkezett.

Április 11-én, az 1848. évi törvények szentesítésének évfordulóján, a helybeli apat-sági plebánia-templomban ünnepélyes istentisztelet volt, melyen a mindket nembeli kath. tanulóifjúság és tanítóikon kívül az egyes hivatalok és hatóságok képviselői is jelen voltak.

Rendelések. A közokt. miniszter körrendeletben utasította, illetőleg fölkérte az iskolai hatóságokat, hogy május 1-én a kárpáti falvak hajléktalan lakóiért *kárpáti napot* tartsanak. — A hivatalos lap a kormány 1092—1916. M. E. sz. rendeletét közli az 1916. évi folyamán várható termés lefoglalásáról és az erre vonatkozó adásvételek elítéléséről és érvénytelenítéséről. — A pénzügy-miniszternek rendelete szerint kizárólag a gyógyszerkészítéséhez szükséges szesz a zar alól föloldatik. — A keresk. miniszter rendelete szerint a buza, rozs, árpa, tengeri és rozsliszt, valamint mindennemű szalonna, hár, zsír és serteshus postai forgalmának korlátozására vonatkozó összes rendelkezéseket kiterjesztette a miniszter a hüvelyesekre (bab, borsó, lencse stb.) és mindennemű kávéra.

Gabona-requirálás. A be nem jelen-tettnek talált gabonakészletek requirálása Czellödömlöknön tegnap fejeződött be, és pedig, mint halljuk, »szép« eredményvel. Járásunk többi községeiben is jobbára befejezést nyert a requirálási eljárás.

Hadiállomány. A HADTÖRTÉNELMI KÖNYV

a legközelebb immár negyedszer fog a nemzethez felhívást intézni, melyben a győzelme-s megvívott háború folytatásához és sikeres befejezéséhez szükséges anyagi eszközöket kéri. Hős véreink diadalmas csatáinak eredményeként a helyzet az összes harctereken a legnagyobb mértékben kielégítő és a legszebb reményekre jogosít. Fegyvereink győzelme minden kétségen felül áll. Miként vitáz katonáink az ágyú és géplegyverek tüzeiben, akként az itthonmaradtok a polgári munkával tették meg kötelességüket. Kormányunk hívó szavára most újra meg kell mutatnunk az e ész világnak, hogy nemzetünk a pénzügyi téren épügy megállja helyét, mint a világháború izzó csatáiban. A kormány nem áldozatot kíván a nemzetől, hanem csak azt kéri, hogy a nélkülözhető pénzt biztos állampapírba fektessék. Ezuttal kétéle kölcsönt bocsát aláírásra, és pedig 6% os állami járadékot és 5 1/2%-os állami penztári jegyet.

Iskolai hír. Dezső Lipót, kir. tanfelügyelő szerdán délután városunkba érkezett. Másnap és pénteken az egyes iskolákban a VI. osztályos fiúgyermek »érettségi« vizsgálatain részt vett s a tapasztalt eredmények felett elismerését fejezte ki. Pénteken délután vizsgautazott Szombathelyre. Itt tartózkodása alatt a bencés-rendhárral volt szívesen látott vendége.

Az oltás. Nem ér az az oltás semmit, — mondja egy öreg népfelkelő a fiatal regutának. Az én euggomban mindenki be volt oltra kétszer is, ott a Doberdónál egy talján gránát mégis agyoncsapott közlünk kilencet!

Katonák husvétli szabadsága. Az egyik könyomatós lapindító közli: A hadügyminiszterium rendelete szerint, amennyiben a szolgálat megengedi, a keresztény felekezetekhez tartozó katonák április 21-én, nagypénteken, 22-én, nagyszombat délutánján és 23-án husvét első napján szabadságot kapjanak. Az izraelita katonák április 17-én délután, a zsidó husvét előestéjén, továbbá 18-án és 19-én kapnak szabadságot. Ez a rendelkezés ki fog terjedni a hadifoglyatborokra és az e táborokon kívül dolgozókra.

Hadiadó. A stajner országos bizottság az osztrák kormányhoz emlékiratot intézett, amelyben fölhitva a kormány figyelmét, hogy a háborus konjunktúrából egyesek oly mértékben hasznot húztak, amely sem az őstermelésből, sem pedig az iparból, hanem a nevezetesen a népegyéb értéktelen közvetítő kereskedelemből ered. Számítalan millió harmozódott föl így módon, melyek a jelenlegi törvényes rend alapján nem vonhatók adózás alá. Fölhívja tehát a kormányt, teljesítse az *ország közönségének a köveletét* és ezekre a háborus jövedelmekre megfelelő hadiadót rójjon ki. — Ertesülésünk szerint a magyar tetsadalomban is foglalkoznak a hadiadó kérdésével.

Olcso cipőtalp. Új talpalmányok egész özöne dicseri az emberek leleményességét, amely kifog minden hiányon és felez minden szükségletet. Hogy hiány mutatkozik bőrcipőtalpban, nyomába léptek a különböző talpalmány fa- és bőrhulladéktalpak, amelyekkel azonban nehezen barátkoznak meg, aminek oka a nagy elterjedt utódjóságokat nem igen tűr meg. Mint halljuk, egy szombathelyi iparos újabb talpalmánnyal teszi most már teljesen nélkülözhetővé a bőrtalpat. Szeiffert Rudolf lakatos, Szeiffert Janos helybeli mozdonyvezető fiére a feltaláló, aki valamely masszát talált fel, amelynek anyaga kellemes, könnyű viseletű, rugalmas, vizálló cipőtalpat ad. Nagy igénybevétel mellett is három hónapig eltart egy pár talp, amelynek árát a feltaláló két koronában tervezi megállapítani. Szeiffert most terjesztette fel talpalmányát szabadalmazás végett, amely után a talpat forgalomba hozza.

hó 11-én este 9 órakor eddig még ismeretlen okból kigyuladt a soproni Schwarz-féle téglyagyár szárító szinje, mely újabban októristalóval lett átépítve. Az elhamvadt épületben Krausz Mihály mészáros és társai szokták elhelyezni marhaikat s az alkalommal is 170 drb. ténen várta ott szomorú sorsát. A sötét éjben fel-törő lángokra csakhamar figyelmessé lettek a közelben járókelők és tüstént hozzáláttak a tehének kiszabadításához. Fáradságukat a tűz gyors terjedése folytán azonban csak részben koronázta siker, mert 19 drb. állat mégis ott pusztult el a tüztengerben, a kiszabadultak közül pedig kettőt a Szombathely felől berobogott délvasúti vonat gázolt agyon. A közben megérkezett tűzoltóságnak nehéz munkát okozott az uralkodott viharserű szél, mely lehetetlenné tette a lokalizálásra való törekvést, jölehet a muszka foglyok is dereks munkát végeztek az oltás körül. A megindított vizsgálatnak talán sikerülni fog a tűz keletkezése okát megállapítani. Az épület biztosítva volt, de a marhaállomány nem s így érzékeny kár sújtja a tulajdonos céget.

Meggygyűlés. Vas vármegye törvényhatósága május hó 15-én fogja legközelebbi közgyűlést tartani, melynek gazdag programja lesz.

Áprillji zivatár. Csütörtökön délután 3 óra felé — az idén először — hallható volt az ég morgása, mely hamárosan zivatarrá növekedett; mintegy öt percig még is esett oltra szemekben, mely persze még nem tett kárt. A megye területén több helyen a villar nagy károkat is tett, pl. a németújvári és szentgotthárdi járásokkal nem lehetett telefonon beszélni egész délután.

Tábori csomagforgalomban nem romló élelmiszerek szállítása. A hadseregfelőparancsnokság hozzájárulását a tábori csomagokban ezenal nem romlandó élelmiszerek és élvezeti cikkek, úgy, mint kávé (szemes vagy poralaku), cukor és cukorfélék, csokoládé, tea sütemény, tea, kétszersült, továbbá mindenfajta konzerv leforrasztott dobozokban szállíttassanak. Ezenkívül szabad a tábori postai csomagokban mézet is elhelyezni, ha az péntubusban vagy dobozban akként van csomagolva, hogy ki nem ömölhetik.

Francia fölföldözés nagybőjében. A francia lapoknak most az is egyik föladata, hogy derűt vigyenek a bőjti hangulatra. A »Gaulois« című lapnak pompás fölföldözést sikerült tenni, mely a napnál is fényesebben bizonyítja azt, hogy Németországot a blokád (ostromzár) reménytelenül kimerítette. Nemcsak kenyér- és vaj joga Nemétországban, hanem másfajta fölötte aggasztó inséggel küzd a germánok hazája! elfogytak a harisnyakötők! A Gaulois-nak erről biztos értesülése van s vigyázni kell: neomsukra harisnyakötők jegyét adnak ki! A kaucsukhiány — hangoztatja a párisi lap — oly nagy Németországban, hogy nem lehet jóraváló harisnyakötőhöz jutni. Arra szorultak tehát a németek, hogy kigyöbörből készítsenek harisnyakötőt. Egészen új iparágak foglalkoznak kigyöfogással, kigyonyuzással, hogy a harisnyakötőgyarakat anyaggal lássák el. Nem hisszük el azonban, hogy kigyöbörből készült harisnyakötők rugalmasak és elegánsak. A kevésbé jómóduak egyszerű kötöket használnak s a szegények zsinogdarabbal kötik meg harisnyujukat. (A német hölygek küldhetnek egyfehényt zsinogdarabot a francia kormány-ferfiakkal és a Gaulois viccelőjének — nyakötőnek.)

Angol morál. Az angol admirális: Jól van, kedves kapitány, azt a hollandás hajót rendszeren lenéke torpedozta. De máskor ne felelje el torpedozás előtt felhuzni a német hadilobogót, mert e nélkül nem ér az egész manöver semmit!

A háborus segélyek

A czelldömölki város-haza körül az elhunyt héten sötét ruhába öltözött asszonyok és törődött paraszti forma férfiak tömegei csoportosultak. Mindenik külön és külön a világháboru sulyos terheit hordozza vállain. A nagy embermozgás elragadott tőlük egy értéket hosszú időre, dolgos munkás kezelt, szerető, gyámolító támaszt, akinek hiánya nemcsak a szívüket tölti meg fájdalommal, hanem gazdasági helyzetükre nézve is sulyos, sőt néha elviselhetetlen csapást jelent. Az állam, amely szülői odaadással öleli át minden polgárát különösen most, mikor azok a kis portákból harctérre hívott egyszerű emberek legendás hőstettek virágait fonták koszorúba, minden tőlük telhető áldozatkészséggel a rendkívüli törvények, kivételes rendelkezéseinek egész legiójával és anyagi erőképesége teljességével támogatja azoknak az anyagi helyzetét, akiket a világháboru megfosztott a családfőtől, vagy a serény buzgósággal és fiatalos erővel dolgozó munkáskéztől. Azok a sok milliók, amelyeket a hadbavonultak hozzátartozói élveznek az állami gondoskodás értékpenztárából, módot nyújtanak arra, hogy hőseinknek hátrahagyott és a kis portákon várakozó családtagjai ne merüljenek a nyomor

abba a létminimumba, amely fentartásukhoz szükséges.

Ennek a háborus állami támogatásnak azonban csupán a segélyezés keretében szabad maradni és a létért küzdő Magyarország a köztárgyonból semmit sem juttathat olyanok számára, akiknek anyagi helyzete ezt a támogatást nélkülözhetetlenné nem teszi. A háborus segéllyel való visszaélés a mai nehéz viszonyok között, amikor a miniket és a nagy szövetségesünket megfogtani törekvő ellenség a legvadabb erőfeszítéssel éppen gazdasági gyengültsükre törekszik, amikor a minden téren való takarékoság erkölcsi kötelesség, szinte hazaárulásnak nevezhető. Ezért tehát a legszigorúbban kell örködnünk a felett, hogy az államsegély ne a proletárok számát növelje, és a lakosság ne várja ölbe tett kézzel kizárólag ettől a segélytől existenciáját, hanem fentartásán a maga dolgozni képes energiájával és buzgalomával munkálkodva törekedjék arra, hogy ez a háborus segély, amelynek igazi rendelkezése és célja a gyámoltalanok és a teljes nihil habensek átkarolása, ne jusson arra rá nem szorulók kezébe. Országszerte egész sorozatát találjuk a háborus segéllyel való könnyelmű és lelkiismeretlen pazarlásnak és ez a bűnlajstrom indította a Kormányt arra, hogy a legfüggetlenebb és legmegbízhatóbb közigazgatási és pénzügyi szervezetek tartozó tagokból álló bizottságokkal vétesse revízió alá a segélyezettek anyagi helyzetét és törölje ki a

lajstromból azok nevét, akik anyagi helyzete a hiányzó munkáskéz dacára segély nélkül is elég szilárd alapon áll.

A sok sötét ruhás asszony könnye, a törődött paraszti emberek keserű panaszkodása mindnyájunk szívébe markol, hiszen ez a világháboru, amelynek legragyogóbb magyar lapját éppen a kis fehér házikók és az apró parcellák mellől elszólitott magyar földműves közvetlen alkotják, az érzetünket egészen közel hozta a faluk emberéhez. Hiszen azok a gunyos szavú gögös városi emberek az ő metropolikus kulturőnézetükkel szinte leborultak a magyar paraszt hőse, megbízhatósága és délceg őseréje előtt, de ez a szeretet nem engedheti meg azt, hogy a háborus segély számtalan koronákban hulljon miuden portára csupán azon a címen, hogy a haza egy családtagot a frontra szólitott. A magyar ember nem is kívánhatja azt, hogy mikor a legszentebb ideálnak a hazaszeretnek oltárára rakja áldozatait, amikor éppen annak a földnek a létéért és fennmaradásáért hozza meg a legmagasabbosabb véráldozatot, ennek az ezeréves államiságnak gazdasági létalapja rendüljön meg a könnyelmű és indokolatlan pénzpiazarások miatt. Mindnyájunknak harcolnunk kell a magyar házakban, ahonét hiány-

kája pótolja tőle telhetőleg azt az erős kezet, amely most a kardot forgatja, ha azonban gyenge hozzá és ha nincs anyagi és erkölcsi támasza ahhoz, hogy viselje az élet terhet, akkor a magyar haza egész ölelő bensőséggel áll helyt érte és megmenti őt a romlásától. Ez a háborus segélyezés morálja és az indoka, de nyereszkedő kufárok és henyé-lelkiismeretlen félemberek számára ne jusson abból egy fillér sem. B.

Elnéznének . . .

Elnéznének én sokáig,
Tán a hajnal hasadtáig,
Akkor aztán újra kezdve
A setétlő éjszakáig . . .

Szólnék is hozzád szivesen,
De hát mégis, tudja Isten;
Ha tégedet én meglátlak,
Híjján vagyok bátorságnak.

Elbűvöl két szemed lángja,
Fejed díszes koronája;
A hangod, mint ezer hárfia,
Alakodnak kecses bája.

Ne fuss el hát úgy előlem
Kedves lányka szóljal vélem!
Mert jól tudom, drága szíved
Mégis, mégis engem szeret.

Troubadour.

Levelezésünkönél

használjunk hadi-segély bélyeget!

Könyvet a harctérre!

Minél tovább tart a háboru, annál sürűbben hallható a harctéren levő katonák kérészava, hogy küldjünk nekik olvasni valót a lövészárkba. A könyv a legjobb eszköz arra, hogy összeköttesse teremtsen a messze idegenben táborozó katonák és szülőföldje között. A katonai parancsnokságok ismételtlen megállapították, hogy az olvasás feltűnően jó hatással van a magyar csapatok szellemére, mert a pozitív harc egyhangúsága közepett is megvédi őket a fásultságtól és fokozza lelki erejüket.

Mivel a csapatok eddig csak szorványosan és rendszertelenül tudtak magyar könyvekhez jutni, az országos Hadsegélyző Bizottság és a Vörös kereszt egyet közös mozgalmat indítanak oly célból, hogy az ellenség előtt álló magyar katonákat rendszeresen ellássák olvasmányokkal.

Tisztelettel kérjük a vidéki magyar sajtót és a művelt olvasó közönséget, amely a háboru folyamán már annyi megkapó jelét adta nagyszerű áldozatkésztségének, hogy támogasson minket hazafias, emberbaráti és kulturális szempontból egyesült fontos vállalkozásunkban. A közös nagy cél érdekében szükség van erre az újabb áldozatra is.

vei, füzetei és képes újságjai, amelyek régóta érintetlenül és haszonnélkül hevernek a polcokon és amelyek valódi kincsé lesznek, ha a harctéren levő katonák kezébe kerülnek.

Tisztelettel és hazafias bizalommal kérjük Magyarországnak nemes érzésű hőlyeit és lelkes tanuló ifjait, hogy gyűjtsék össze otthon és ismerőseik körében az ilyen nyomtatványokat és ajánlják fel a harcoló katonáknak.

A nagytelkü adományokat a *Szeretetadomány osztály Budapest, V., Lipót körút 1. szám* veszi át és továbbítja az ellenség előtt álló csapatoknak. A kir. posta díjmentesen szállítja a küldeményeket, ha a csomagra ráírjuk, hogy *„Szeretetadomány a harctéren levő katonáknak, portómentes.“*

Amit erre a célra áldozunk azt Magyarország fegyverben álló ifjuságának adjuk, a nemzet virágának, amely csodálatos áldozatkészséggel védi meg hazáját és mindannyiunk életét és vagonát.

»Az Országos Hadsegélyző Bizottság és a Magyar Szent Korona Országainak Vöröskereszt Eglete megbízásából:
Herczeg Ferenc.

*
Könyv és nyomtatvány-adományokat, esetleg ezen célra pénzt Hollósi Rupert apát, a Czeldömölki Vöröskereszt-Fiőkegyesület elnöke is elfogad és ezeket a Hadsegélyző Bizottság címére elküldi.

Háborus képek.

I.

Ütközet után. Az ellenség két napos pergőtűze megszűnt. A futóárkokból vizkik hátrafelé a halottakat eltemetni. A sebesültek még ott sájoznak, nyögnek, rájuk csak később kerül a sor. Elől most folyik az adallati üvöltéssel a kézitusa. Dolgoznak a szuronyok, tompa zuhanással sújt a puskatus, a fogaik vad mőhossággal mélyednek a birkózók hoszába, Dante poklialig méltó jelenetek játszódnak le a felíg beomlott lövészárkokban. A hősök, utolsóit lehelve hazagondolnak: vajjon mit csinálnak most itthon?

II.

A kis város félig kihalt. A tejesztó bolt előtt elállják a járdát az asszonyok, kis leányok, rongyos, meztelbás kis fiucskák s kezükben szorongatván a piros jecyeket, várják míg kinyitják a boltajtót, hogy kis kannájukban hazavihessék a tejescskét otthon várakozó kis gyermekeiknek, testvéreiknek. Nyugodtan, türelmesen várnak. Sebesült, lábbadozó katonák baktatnak haza a barakba s kopotlan, szomorúan beszélgetnek. Öreg munkás megy a feleségével s halkán, kétségbeesetten konstatálja, hogy a napi keresemény kenyerre sem elég. Leszáll az est, kihálnak egészen a csendes utcák.

Kigyulnak a villanylámpák. Pényes társaság gyűlekezik a fehér asztalok körül. Ragyognak az arcaik a vidamságtól. Szellemes tréfák, kacér pillantások. Bő vacsora után keringnek a habzó borral, pezsgővel telt poharak. A cigány húzza érzékcsiklandozóan a tűzes nótákat. Gazdag urak mulatnak uri módon, repül a kékhasú bankó. A háborúról nem beszél senki. Csak reggel, amikor ernyedt idegekkel fehér ágya párnájába temetkezik, merelől személt kejes hírszó lehullandó gondolja nemelyik: — valóban, a háború nélkül ez a jó mulatság nem esett volna meg.

Mantius.

H I R E K.

Személyi hír. Francios Norbert bakonyban épít több napi tartózkodásra szerdán Czellődmőltre érkezett.

Április 11-én, az 1848. évi törvények szentesítésének évfordulóján, a helybeli apatásági plebánia-temploban ünnepélyes istentisztelet volt, melyen a mindket nembeli kath. tanulóifjúság és tanítóikon, kívül az egyes hivatalok és hatóságok képviselői is jelen voltak.

Rendeletek. A közokt. miniszter körrendeletben utasította, illetőleg föltekerte az iskolai hatóságokat, hogy május 1-én, a kárpáti falvak hajléktalan lakóiért **kárpáti napot** tartsanak. — A hivatalos lap a kormány 1092—1916. M. E. sz. rendeletét közli az 1916. év folyamán várható termés lefoglalásáról és az erre vonatkozó adásvételek eltiltásáról és érvénytelenítéséről. — A pénzügy-miniszternek rendelete szerint kizárólag a gyógyszernek készítéséhez szükséges szesz a zár alól föloldatik. — A keresk. miniszter rendelete szerint a buza, rozs, árpa, tengeri és rozsiszt, valamint mindennemű szalonna, hár, zsír és serseshus postai forgalmának korlátozására vonatkozó összes rendelkezéseket kiterjesztette a miniszter a hüvelyesekre (bab, borsó, lencse stb.) és mindennemű kávéra.

Gabona-requirálás. A be nem jelentettnek talált gabonakészletek jelenléte Czellődmőltön tegnap fejeződött be, és pedig, mint halljuk, szép eredménnyel. Járásunk többi községeiben is jobbára befejezést nyert a requirálási eljárás.

Hadikölcsön. A magyar királyi kormány a legközelebb immár negyedszer fog a nemzethez felhívást intézni, melyben a győzelmesen megvívott háború folytatásához és sikeres befejezéséhez szükséges anyagi eszközöket kéri. Hős véreink diadalmas csatáinak eredményeként a helyzet az összes harcatereken a legnagyobb mértékben kielégítő és a legszebb reményekre jogosít. Fegyvereink győzelmén minden kétségem felől áll, Miként vitez katonáink az ágyú és gépfegyverek tüzeiben, akként az itthonmaradtok a polgári munkával tették meg kötelességüket. Kormányunk hívó szavára most újra meg kell mutatnunk az egész világnak, hogy nemzetünk a pénzügyi téren épügy megálja helyét, mint a világháború izzó csataiban. A kormány nem áldozatot kíván a nemzetől, hanem csak azt kéri, hogy a nélkülözhető pénz biztos állampapírba fektessék. Ezáltal kétféle kölcsönt bocsát átírására, és pedig 6% os állami járadékot és 5 1/2 % os állami pénzügyi jegyet.

Inkolni hír. Dezső Lipót kir. tanfelügyelő szerdán délután városunkba érkezett. Másnap és pénteken az egyes iskolákban a VI. osztályos gyerekek érettségvizsgálatain részt vett s a tapasztalt eredmények felett elismerését fejezte ki. Pénteken délután vizsgatauzott Szombathelyre. Itt tartózkodása alatt a bencés-rendháznak volt szivesen látott vendége.

Az oltás. Nem ér az az oltás semmit, — mondja egy öreg népfelkelt a fia' al regutának. Az én cuggomban mindenki be volt oltva kétszer is, ott a Doberdónál egy talján granát mégis agyoncsapott közlőnk kilencet!

Katonák husvétli szabadsága. Az egyik könyvomaso lapudósító közli: A hadügyminiszterium rendelete szerint, amennyiben a szolgálat megengedi, a keresztény felekezetek-

teken, 22-én, nagyszombat délutánján és 23-án husvét első napján szabadságot kapjanak. Az izraelita katonák április 17-én délután, a zsidó husvét előestéjén, továbbá 18-án és 19-én kapnak szabadságot. Ez a rendelkezés ki fog terjedni a hadifogolytaborokra és az e taborokon kívül dolgozókra.

Hadiadó. A stájer országos bizottság az osztrák kormányhoz emlékiratot intézett, amelyben fölívta a kormány figyelmét, hogy a háború konjunktúrától egyekes oly mértékben hasznót hoztak, amely sem az őstermelésből, sem pedig az iparból, hanem a nemzetgazdaságra nézve értéktelen közvetítő kereskedelemből ered. Számtalan millió halmozódott föl így módon, melyek a jelenlegi törvényes rend alapján nem vonhatók adózás alá. Fölajánlja tehát a kormányt, teljesítse **az ország közönségének a követelését** és ezekre a háborús jövedelmekre megfelelő hadiadót rojjon ki. — Értesülésünk szerint a ma yar társadalomban is foglalkoznak a hadiadó kérdésével.

Olcso cipőtalp. Új találmányok egész özöne dicséret az emberek leleményességét, amely kifog minden hiányon és fedez minden szükségletet. Hogy hiány mutatkozik bőrcipőtalpban, nyomába léptek a különböző találmányu fa- és bőrhulladéktalpak, amelyekkel azonban nehezen barátkoznak meg, aminek oka a nagyreszt a konzervatívizmusunk, a mely nagy eltérést mutató újdonságokat nem igen tűr meg. Miut halljuk, egy szombathelyi iparos újabb találmánnyal teszi most már teljesen nélkülözhetővé a bőrtalpat. Szeiffert Rudolf lakatos, Szeiffert János helybeli műzondonyvezető frivére a feltaláló, aki valamely masszát talált föl, amelynek anyaga kellemes, könnyű viseletű, rugalmas, vizálló cipőtalpat ad. Nagy igénybevétel mellett is három hónapig eltart egy pár talp, amelynek arát a feltaláló két koronában tervezi megállapítani. Szeiffert most terjesztette fel találmányát szabadalmaztás végett, amely után a talpat forgalomba hozza.

Törvényben elpusztult tohenek. Folyó hó 11-én este 9 órakor eddig még ismeretlen okból kigyuladt a soproni Schwarz-féle tégla-gyár szárító szinje, mely újabban okristállová lett átépítve. Az elharmvadt épületben Krausz Mihály mérészáros és társai szöktak elhelyezni marháikat s ez alkalommal is 170 drb. tohen várta ott szomorú sorsát. A szöktet éjben feltörő lángokra csakhamar figyelmessé lettek a közelben járkelők és tüntent hozzáláttak a tohenek kiszabadításához. Fáradságukat a tűz gyors terjedése folytán azonban csak részben koronázta siker, mert 19 drb. aliat mégis ott pusztult el a tűztengerben, a kiszabadultak közül pedig kettőt a Szombathely felől berobogott délvasúti vonat gázolt agyon. A közben megerkezett tűzoltóvárosnak nehez munkát okozott az urakodott viharzserű szél, mely lehetetlenné tette a lokalizálásra való törekvésüket, jölehet a muszka folyók is derek munkát végeztek az oltás körül. A megindított vizsgálatnak talán sikerülni fog a tűz keletkezés okát megállapítani. Az épület biztosítva volt, de a marhaállomány nem s így érzékeny kár sújtja a tulajdonos céget.

Megyegyűlés. Vas vármegye törvényhatósága május hó 15-én fogja legközelebbi közgyűlését tartani, melynek gazdag programja lesz.

Áprilisi szivatar. Csütörtökön délután 3 óra tele — az idén először — hallható volt az ég morgása, mely hamarosan zivatarrá növekedett; mintegy öt percig jég is esett apró szemekben, mely persze még nem tett kárt. A megye területén több helyen a vihar nagy karokat is tett, pl. a németújvári és szentgotthárdi járásokkal nem lehetett telefonon beszélni egész délután.

Tábori csomagforgalomban nem romló élelmiszerek szállítása. A hadseregloparancsnokság hozzájárulásával a Tereskedelőintézet ügyi miniszter megengedte, hogy a tábori csomagokban ezenul nem romlando élelmiszerek és élvezeti cikkek, úgy mint kávé (szemes vagy poralaku), cukor és cukorfelek, csokoládé, tea sütemény, tea, ketszerdit, továbbá mindenfajta konzerv leforrasztott dobozokban szállíttassanak. Ezenkívül szabad a tábori postai csomagokban mézet is elhelyezni, ha az péhtibusban vagy dobozban akként van csomagolva, hogy ki nem ömölhetik.

Francia föloldozás nagyobbítban. A francia lapoknak most az is egyik föladatuk, hogy derűt vigyenek a bőjti hangulatba. A „Gaulois” című lapnak pompás föloldozást sikerült tenni, mely a napnál is fényesebben bizonyítja azt, hogy Németországot a bloká (ostromzár) reménytelenül kimerítette. Nemcsak kenyér- és vaj jég van Németországban, hanem ma-fajta fölötte aggasztó inséggel is küzd a germánok hazája: elfogytak a harisnyakötői! (A Gaulois-nak-erről biztos értesülése van s vigyázni kell: nemcsakára harisnyakötő jegyet adnak ki! — A kacsukhiány — hangoztatja a párisi lap — oly nagy Németországban, hogy nem lehet jóvaló harisnyakötőhöz jutni. Arra szorultak tehát a németek, hogy kigyöbörből készítsenek harisnyakötőt. Eészen új iparágak foglalkoznak kigyöfogással, kigyonyuzással, hogy a harisnyakötőgyarakat anyaggal lássák el. Nem hisszük el azonban, hogy kigyöbörből készült harisnyakötők rugalmasak és elegánsak. A kevésbbé jomduak egyszerű kötöket használnak s a szégyenlyes zsinogdarabok kötik meg harisnyajukat. (A német hölgyek küldhetnének egynéhány zsinogdarabot a francia kormány-ferfiakknak és a Gaulois viccelőjének — nyakötőnek.)

Angol morál. Az angol admirális: Jól van, kedves kapitány, azt a hollandus hajót rendszeren lenéke torpedozta. De máskor ne felelje el torpedozás előtt felhuzni a német hadilobogót, mert e nélkül nem ér az egész manőver semmit!

